

12.88x32.57	1	עמוד 25	גלובס - כותרת	12/11/2018	65922294-9
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

שוטרים מתחזים, הודאה והרשעה

רומן זדורוב לא לבד

השוואות DNA - מלמדים שראוי להתייחס להודאה כאל "קיסרית הרשעות-השווא". בחלוף כשנה, שלושה שופטים אחרים של בית-המשפט העליון מאשרים עתה את זיכויים של יוסף וסיבוני באותה פרשה, בקובעם שההודאה של מירזו בפני השוטרים-המתחזים המאיימים, שעליה ביססה התביעה גם את האישומים נגד יוסף וסיבוני - איננה קבילה. השופטת אסתר חיות הסבירה, ש"תרגיל החקירה שבוצע למירזו נועד לגרום לו להאמין כי הוא מוחזק במעצר עם עבריינים אלימים ומשולחי רסן, שיפגעו בו אם לא ישכנע אותם כי הוא עבריין כמותם".

פגיעה קשה בזכויות החשוד וללא בקרה של ממש

השופטת דפנה ברק-ארוז הבהירה נכונה, כי "הפעלת מדובב תוך פגיעה קשה בזכויות החשוד וללא בקרה של ממש, חותרת תחת

פרופ' בועז סנ'ור
טור אורח

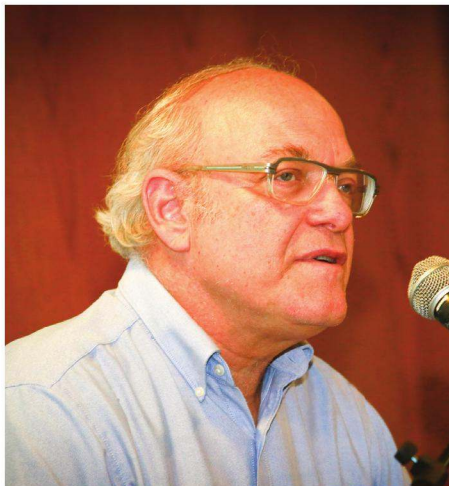
בית-המשפט העליון אישר לאחרונה את הזיכוי של הנאשמים אילן יוסף (עובד רשות המסים) מקבלת שוחר, ואברהם סיבוני (נישום שהתנהלה נגדו חקירת מס) ממתן שוחר. קודם לכן הורשע בקבלת שוחר במשפט נפרד הנאשם השלישי ליאור מירזו (גם הוא עובד רשות המסים) - באותה פרשה. בשני המשפטים התבססה התביעה על הודאתו המפוקפקת של מירזו בפני שוטרים-מתחזים לעצורים, שאיימו עליו. כשקבע עתה בית-המשפט העליון שהודאת מירזו אינה קבילה, וזיכה את יוסף וסיבוני, הצדק לא ימצא מנוח עד שיווכח גם מירזו.

תזכורת: מירזו הורשע בלקיחת שוחר בפרשה שבה הורלף מידע מחקירת הונאה סמויה של מע"מ. הראיה המרכזית לכך שהוא כביכול המדליף הייתה הודאתו בפני השוטר הסמוי "אריאל" בבית-המעצר. ההודאה ניתנה בעקבות הפקת תיארון בהשתתפות שישה שחקנים לפחות: שני שוטרים המתחזים לעצורים בתאו של מירזו, כשאחד מהם "חיים" מטיח במירזו שהוא שטינקר ומאיים לפגוע בו. שני שוטרים נוספים המתחזים לעצורים בתא הסמוך שאליו הועבר מירזו, כשאחד מתחזה לחולה שמופקר על-ידי הסוהרים, כדי ליצור את הרושם (הנכון, למרבה הצער) שהעצורים חסרי אונים, והשני ("אריאל") תחילה מאשים את מירזו שהוא טוכן סמוי, ולאחר מכן מקבל ממנו הודאה; ולפחות שני סוהרים שקיבלו תפקידי-משנה בהצגה שמטרתה ליצור אצל מירזו תחושה שהוא מאוים על-ידי עצורים אחרים החושדים בו שהוא מלשין, עד כי נאלץ להודות בעבירה כדי להוכיח שאיננו "סמוי".

אנשי משטרה שפעלו כסוכנים סמויים

הפתרון המשפטי פשוט לכאורה: סעיף 12 לפקודת הראיות קובע כי הודאת נאשם שנמסרה מחוץ לבית-המשפט תהיה קבילה רק אם הייתה "חופשית ומרצון". השופט ניל הנדל קבע נכונה, כי יש לשלול את קבילות הודאתו של מירזו "לנוכח העובדה שאנשי משטרה שפעלו כסוכנים סמויים איימו על המערער. איום זה הוא אשר הביא בפועל להודאה הבודדת שמסר".

אחד השוטרים-המתחזים אף הטיח במירזו: "אתה זיינת אותי, אתה שוטר, אתה סמוי", ואיים שהיה דוקר אותו אם מירזו לא היה מבוגר. בפסק-הדין נקבע אף, שמירזו היה במצב נפשי רועע - והשוטרים ידעו על כך וניצלו זאת. כפי שציין השופט הנדל, "אדם מן היישוב - ונוכח כי המערער הוא אדם מבוגר, עובד ציבור ותיק ללא עבר פלילי - אינו יכול לדעת מראש מה תלד סיטואציה מעין זו, אם יוכה או יידקר". לפיכך קבע, כי ההודאה לא הייתה רצונית אלא ניתנה בעקבות איומים וכי יש לזכות את מירזו. אלא שהשופט הנדל נותר במיעוט. אמנם, בזמנו תמכתי בפסיקתו מעל גבי עיתון זה (29.8.17), אך אינני חבר בהרכב השופטים. שני השופטים האחרים אישרו את ההרשעה, בשקפם את היחס המסורתי המוטעה של שיטת המשפט הישראלית להודאה, כביכול היא "מלכת הראיות", בעוד שהמחקרים החדשים - חלקם מבוססים על

השופט ניל הנדל. נותר במיעוט צילום: שלומי יוסף

הודאת נאשם תהיה קבילה רק אם הייתה "חופשית ומרצון". השופט הנדל קבע שיש לשלול את קבילות הודאתו של מירזו כי "אנשי משטרה איימו עליו, מה שהביא להודאתו"; ההודאה לא הייתה רצונית וניתנה בשל איומים. לפיכך, על היועמ"ש לפעול לזיכוי

יסודות ההגינות של ההליך הפלילי". לפני כחצי מאה זיכה בית-המשפט העליון את ליאורה ארכיב. יחד איתה הורשע שלום חבאני. השופט צבי ברנזון כתב "בנפול אשמת המערער צריכה ליפול גם אשמתו הנשענת על אותן עדויות". אך הוא לא הסתפק בעשיית צדק עם הנאשמת, ודאג לעשיית צדק גם עם חבאני, על אף שכלל לא הגיש ערעור. ברנזון הורה על המצאת פסק-הדין המזכה את ארכיב לחבאני, כדי שהוא יגיש ערעור (ובקשה להארכת מועד), והמהלך אכן הוביל לזיכוי של חבאני. ובחזרה למירזו - האם תהיה זו נאיביות לצפות מהיועץ-המשפטי לממשלה ליוזם משפט חוזר ולהסכים לזיכוי המייד של מירזו? הרי תפקידו אינו מחייב הודאות עם תעשיית ההרשעות של הפרקליטות. ●

פרופ' מן המניין במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן ובמכללה האקדמית ספיר